

Latvijas pilsoniskā aktivitāte ir izteikti zema un saskaras ar izaicinājumiem, rāda pētījumi. Tradicionāli iedzīvotāju līdzdarbību valsts un pašvaldību lēmumu pieņemšanā mēra ar nevalstisko organizāciju (NVO) iesaisti. Biedrības "Latvijas

Pilsoniskā alianse" pētījums, veikts par laikposmu no 2018. gada līdz 2021. gada pirmajai pusei, liecina, ka tikai 4% no visām NVO piedalījušās nacionālā līmeņa lēmumu pieņemšanā. Viens no iemesliem tiek minēts iedzīvotāju vāja sadarbība un komunikācija ar publiskās pārvaldes iestādēm.

Pašvaldībās lēmumu pieņemšanā iedzīvotāju līdzdarbība parasti tiek īstenota ne tikai sadarbībā ar NVO, bet aicinot iesaistīties visus konkrētajā jautājuma ieinteresētos, kopienas un to aktīvistus. Kā iedzīvotāji izmanto šo iespēju, un cik tā svarīga?

**Cēsu novada dome gada sākumā pieņēma lēmumu par aktīvāku sabiedrības iesaisti pašvaldības lēmumu pieņemšanā – tostarp pieņemot lēmumu par līdzdalības budžetu jau šajā gadā.**

Pašvaldība vēlas veicināt Cēsu novada pašvaldības administratīvās teritorijas iedzīvotāju iesaisti teritorijas attīstības jautājumu izlemšanā un īstenot sabiedrības ierosinātos pašvaldības teritorijas attīstības projektus, lai izpildītu pašvaldības autonomās funkcijas un brīvprātīgās iniciatīvas.

Pašvaldība apmeklēs pagastu apvienību pārvaldes, lai tiktos ar iedzīvotājiem, cenšas uzklaut

## Rosināt sabiedrības aktivitāti

viņu viedokli arī citos attīstības jautājumos. Jau rakstījām par tikšanās ar cēsniekiem, lai runātu par ieceri Rīgas ielu vasarā nedēļas nogalēs pārveidot par gājēju ielu ar kultūras programmu, tirgošanos, vasaras kafējnīcām. Atsevišķi bija sarunas ar Rīgas ielas uzņēmējiem, tagad arī ar ikvienu interesentu, un, kā tikšanās laikā atzina pašvaldības pārstāvji, durvis paliek atvērtas, ikvienu noderīga, konstruktīva ideja tiks uzklautā un ņemta vērā, ja to atzīs labu esam.

Īsumā atgādināsim, ka iecerei ir divi galvenie mērķi: viens – Rīgas ielā būtiski samazināt tranzīta plūsmu; otrs – padarīt to interesantu cēsniekiem, pilsētas viesiem. Tāpēc plānots jūlijā un augustā slēgt transporta kustību Rīgas ielā no Vienības laukuma līdz Rožu laukumam no piektdie-

nas vakara līdz pirmdienas rītam. Uzrunātie cēsnieki atzinīgi novērtēja tikšanos, lai abas puses var dalīties savā redzējumā, pārdomās.

Jānis, kurš pirms četriem gadiem pārcēlies uz Cēsīm no Rīgas, pozitīvi vērtējot tikšanos, pievērsa uzmanību tam, ka interesentu pulks nebija liels: "Tas liek domāt, cik cēsnieki ieinteresēti savas pilsētas attīstībā. Protams, šādas sarunas ir grūtas, katram savs viedoklis, un parasti skaļāki ir tie, kuri ir pret! Bieži pat nav svarīgi, vai ideja tiešām ir slikta, vai cilvēks vienkārši negrib neko mainīt.

Atbalstu ieceri un uzskatu, ka pamazām jāsāk un jādara, tāpēc aicinu cēsniekus nesteigties ar tūlītējiem secinājumiem, jo nereti sākumā daudzi ir pret, bet vēlāk saprot, ka jaunais risinājums ir

labs."

Nauris Krēslīns no kafējnīcas "Rūsa" norāda, ka ideju atbalsta, jo mērķis taču skaidrs: lai te būtu vairāk cilvēku, lai tiem, kuri atnāk, te būtu interesanti: "Jā, varbūt pazaudēsim dažus slinkos, kuri negrib nākt piecas minūtes, bet esmu pārliecināts, ka iegūsim daudzus, kuriem iela būs pievilcīgāka un drošāka."

Ilze Selga, kura dzīvo Bērzainē, atzīmēja, ka pašvaldība par lēmumiem runā laikus, ka tie nav pēkšņi: "Manuprāt, cilvēkiem, nu, vismaz daļai, ir svarīga iespēja nākt, pateikt savu sāpi, izrunāties, un tad jau – kā būs tā būs! Šobrīd grūti spriest par idejas pienesumu, te svarīgi, cik lielu uzmanību pašvaldība tam pievērsīs. Ka tik nav tā, ka kārtējā ideja aiziet pašplūsmā un rezultāts nav tāds, kādu sākumā gribējās."

Normunds Brēmers, viens no restorāna "Vanadzīņa nams" īpašniekiem, uzskata, ka atbalsta jebkuru labu ideju, tikai svarīgi, lai visiem skaidri noteikumi: "Pieņemam, ja Rīgas ielā likvidē kādu stāvvietu, pašvaldībai jāpieņem citas vietas, kur mašīnas novietot.

Ir labi, ka pašvaldība aicina uz sarunu uzņēmējus par aktuāliem jautājumiem, lēmumiem, ka pulcē cilvēkus, bet vēl svarīgāk, lai ieteikumi, priekšlikumi nepazustu, bet tiktu ņemti vērā. Arī par mūzikas atskaņošanu uz ielas, ja iecere tiks realizēta. Lai pašvaldība skaidri pasaka - līdz pulksten 23 mūzika uz ielas var skanēt, pēc tam jābūt klusumam, jo te dzīvo cilvēki, ir apartamenti un cilvēki vēlas mieru. Tāpat lai tiek veikta kontrole par prasību ievērošanu." □

## Rast kompromisu

Maija sākumā Niniera ezera krastā tikās domubiedru grupa "Niniera ezera draugi" un Priekuļu apvienības pārvaldes vadītājas vietniece vispārējos jautājumos Inga Zaperecka.

Soreiz tikšanās iniciatori bija iedzīvotāji, kuri gribēja vairāk uzzināt par vietvaras ieceri ezerā izvietot divas pontona laipas. Ninieri iecienījuši ziemas peldētāji, paši izbūvēja laipas, diemžēl nereti infrastruktūras elementi tiek salauzti.

Viena no domubiedru aktīvistēm Solveiga Leitlande pastāstīja, ka viena laipa bija katastrofālā stāvoklī, paši ziemas peldētāji apņēmušies to saremontēt, bet pirms tam vēlējušies noskaidrot, vai pašvaldībai nav kādas ieceres attiecībā uz Niniera apkaimes labiekārtošanu. "Zvanīju uz Priekuļu apvienības pārvaldi, tur teica, ka nekādu plānu nav. Sākām risināt laipu atjaunošanu, bet tad uzzinājām, ka esot iesniegts projekta pieteikums par pontona laipu ierīkošanu, tāpēc gribējām saprast, kas ir kas."

I. Zaperecka pastāstīja, ka gada

sākumā pašvaldības mājaslapā notika aptauja, lai noskaidrotu iedzīvotāju viedokli un ieteikumus, kā labiekārtot Niniera teritoriju un padarīt to piemērotāku atpūtai. Vairums atbalstījuši pontona laipu uzstādīšanu, tāpēc projekts turpinās.

Sanākušie gan atzina, ka nav varējuši iepazīties ar aptaujas rezultātiem, vērtēja, ka pirms lēmuma pieņemšanas, iespējams, pareizāk būtu parunāt ar tiem, kuri ik dienu apmeklē Ninieri.

Uz sarunu atnākušie iedzīvotāji vairākkārt uzsvēra, ka, veicot labiekārtošanu, pašvaldībai jādomā, kā to saglabāt, jo pieredze rāda, ka daudzas labas privātās iniciatīvas – soliņi, laipas, pārgērbsnāš kabīnes – tikušas salauztas, sadedzinātas.

Lai arī šķiroties katra puse palika pie sava, S. Leitlande pozitīvi novērtēja, ka šāda saruna bija: "Sapratām, ka varam nākt ar priekšlikumiem, un ceram, ka tie noderēs. Tiesa, mēs būtu bijuši priecīgi, ja pirms kādu lēmumu pieņemšanas pašvaldība parunātu ar cilvēkiem, kuri ikdienā lieto šo vidi, bet cerēsim, ka viss notiek uz labu!" □

## Justies piederīgiem

Vairākus gadus ilga jautājums par Lielstraupes pils nodrošināšanu pašvaldības īpašumā, kas tagad ir noticis. Vēl tikai cerot uz to, pagājušā gada sākumā internetā notika aptauja par Lielstraupes pils tālāko attīstību.

Pārgaujas apvienības pārvaldes tūrisma organizatorei Rudīte Vasile stāsta, ka atsauce bija ļoti laba, anketu divu nedēļu laikā aizpildīja 837 respondenti, no kuriem apmēram 2/3 bija cilvēki, kas nedzīvo Cēsu novadā. Jautāta, vai tas sniedz objektīvu viedokli, R. Vasile saka: "Ja tik daudziem ir interese, kas notiks ar Lielstraupes pili, uzskatāmi redzams, ka tā cilvēkiem ir svarīga. Maz ticams, ka tādu atsaucību sagaidītu, ja būtu jautājums par kādu maz zināmu objektu. Absolūtais vairākums

aptaujas dalībnieku uzskatīja, ka tai jānonāk pašvaldības īpašumā, bet apmēram pieci procenti norādīja, ka jānodod privatizācijai.

Šādas aptaujas parāda sabiedrības noskaņojumu. Piemēram, visi norādīja, ka pilij jāpaliek publiski pieejamai, ka tur labprāt brauktu uz koncertiem, rīkotu seminārus, svinības, arī kāzas.

Aptaujā bija jautājums, vai nāktu palīgā pilij ar reāliem darbiem vai ziedojumiem, uz kuru pozitīvi atbildēja aptuveni trešdaļa respondentu, un rīkotās talikas rāda, ka cilvēki tiešām piedalās!"

Jautāta, cik svarīga ir sabiedrības iesaiste nozīmīgāku lēmumu pieņemšanā pat šāda vēsturiska objekta apsaimniekošanā, vadīšanā, R. Vasile no-

rāda, ka uz to jālūkojas vairākos līmeņos: "Teiksim, attiecībā uz pils parka izmantošanu lielā mērā varētu uzticēties vietējai sabiedrībai, jo parks ir atvērta teritorija, jebkurā laikā pieejama ikvienam. Vai viņu lēmumi būtu saistoši attiecībā uz pašu ēku, tās izmantošanu, tas ir cits jautājums. Protams, svarīgi viedokļus uzklaut, bet galīgais lēmums tomēr jāpieņem speciālistiem."

Tikšanās ar iedzīvotājiem, lai runātu par pils nākotni, turpināsies. "Ir svarīgi, lai vietējie nāk kopā, diskutē, meklē risinājumus, tā sajūtot atbildību par šo pili. Lai jūtas tai piederīgi. Jo vairāk cilvēku būs iesaistīti, jo vairāk izpratīs, jo vairāk viņiem varēs uzticēt arī svarīgu lēmumu pieņemšanu," saka R. Vasile. □

## Aktīvie piebaldzēni

Šogad apritēja desmit gadi, kopš Latvija uzzināja par aktīvajiem vecpiebaldzēniem, kuri vairs nespēja klusēt par katastrofālo ceļu Bērzkrags – Vecpiebalga stāvokli. Toreizējā Vecpiebalgas novada domes priekšsēdētāja Ella Frīdvalde – Andersone atceras, ka 2013. gada februārī pašvaldība sāka parakstu vākšanu, īsā laikā savācot vairāk nekā divus tūkstošus: "Darbojāmies kopā ar biedrību "Piebalgas attīstībai", kas uzrakstīja iesniegumu par ārkārtējās situācijas izsludināšanu. Sasauca domes ārkārtas sēdi, kurā lūdzām valdībai izsludināt ārkārtējo situāciju saistībā ar kritiskās infrastruktūras sabrukša-

nu. Ministru kabinets to ignorēja, tad iedzīvotāji devās uz piketu pie Ministru kabineta, un tikām sadzirdēti!"

Šis notikums parādīja, ka vietējie iedzīvotāji, arī piebaldzēni, kuri dzīvo Rīgā, ir gatavi pastāvēt par savu taisnību. Ne tikai parakstīties, bet aktīvi iesaistīties.

E. Frīdvalde – Andersone uzsvēra: "Sabiedrība jāuzklaut ikviena būtiska lēmuma pieņemšanā. Protams, latvietis jau pēc savas mentalitātes ir vairāk malā stāvētājs un skatītājs, vien tad, ja aktīvi iesaistās citi, ir gatavs arī pats iet un darīt. Bet ar sabiedrības viedokli ir jārēķinās, jo nav nozīmes pieņemt lēmumus, ko sabiedrība absolūti neatbalstīs." □

## Atgriezeniskā saite

Abās tikšanās reizēs, gan Rīgas ielā, gan pie Niniera, no sanākušajiem izskanēja vēlme saņemt labāku atgriezenisko saiti pēc pašvaldības aptaujām. Par dažām rezultāti atrodami, bet citas tā arī kaut kur pazūd tīmeklī.

Jautājam Cēsu novada pašvaldības Komunikācijas un klientu servisa pārvaldes vadītājam Aleksandram Abramovam, cik bieži tiek izmantotas interneta aptaujas viedokļu noskaidrošanai, vai vienmēr tiek publicēti to rezultāti.

"Par Rīgas ielu aptauja netika veikta, jo bija vairākas tikšanās ar iedzīvotājiem un zināmu sabiedrības noskaņojumu jūtam arī pēc komentāriem, atsauksmēm internetā, kas ir kā sava veida neformāla aptauja. Par Niniera ezeru aptauja

bija, jo pašvaldībā vajadzēja sapratni, vai pontonu laipas nepieciešamas. Ar lielu balsu pārsvaru ideja tika atbalstīta, tāpēc tā tika virzīta realizācijai. Atzīstu, šīs aptaujas rezultātus nublicējām, jo tās mērķis galvenokārt bija palīdzēt pašvaldībai saprast, vai pontonu laipas ierīkot.

Aptauju rezultāti nav obligāti jāpublisko, likums to neprasa, bet saprotam, ka droši vien būtu pareizāk sabiedrību par rezultātiem informēt. It kā jau šī atgriezeniskā saite redzama caur domes lēmumiem, kas parāda projekta virzību, bet acīmredzot ar to nepietiek.

Tādu aptauju sarīkošana nav nekā sarežģīts, šo informācijas iegūšanas veidu centīsimies izmantot arvien biežāk. Protams, tas neparāda pilnīgi objektīvu ainu, bet iezīmē vai-

ruma noskaņojumu, kas bieži vien ir ļoti svarīgi. Centīsimies rezultātus turpmāk darīt publiskus, lai arī iedzīvotāji redz kopējo noskaņojumu par konkrēto jautājumu un var situāciju analizēt." □

Lappusi sagatavojis  
**JĀNIS GABRĀNS**

Projektu finansē  
Mediju atbalsta fonds  
no Latvijas valsts  
budžeta līdzekļiem

**MAF**  
Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild projekta īstenotājs izdevniecība SIA "Cēsu Druva".